NIEDERSÄCHSISCHE STAATS- UND
UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GÖTTINGEN

Werk

Titel: Herbarium Amboinense, plurimas conplectens arbores, frutices, herbas, plantas ter...

Jahr: 1741

Kollektion: Zoologica

Werk Id: PPN369546628

PURL: http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PID=PPN369546628|LOG_0041

OPAC: http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=369546628

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.
Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.
Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

EXPLICATIO

Tabulæ Decimæ Quartæ.

Quæ exhibet Laurum *fructu monſtroſo & ſpongioſo, cortice aromatico Caryophyllæo;* Culitlawan a *Rumphio* dictam.

A. *Fructum* denotat *ſpongioſum* ac *tumidum.*

UYTLEGGINGE

Van de veertiende Plaat,

Dewelke vertoont een Lauwrier-Boom met een *monſtreuſe en ſpongieuſe vrucht* met een *ſpeceryachtige en kruidnagelachtige baſt;* Culitlawan van *Rumphius* genaamt.

A. Toont aan de *opgeſwollene ſpongieuſe vrucht.*

OBSERVATIO.

Arbor hæc proxime convenit cum *Cinnamomo*, *Lauro*, & ſimilibus, ſed fructu abortivo & fungoſo ab iis differt, flores cæterum, foliatura, immo & tota forma ipſis ſimillima eſt. Unde & Laurum fructu abortivo, cortice Caryophyllæo hanc vocavi.

Hic porro cortex deſcriptus occurrit in *Valent. Indiæ litteratæ Epiſt.* XXIV. *p.* 450. & *ſeq.* ut & in *Ephem. Germ. Acad. nat. curioſ dec.* 2. *ann.* 3. *pag.* 53. ubi & ejus delineatio, & ſub nomine *Coelit-lawan-arboris* deſcribitur, in *Valent. Amboinæ Deſcript. pag.* 210. *No.* XXXVII.

In *Valent. hiſtor ſimpl. reform p.* 172. interrogatur, an hic cortex idem ſit, eademque ex arbore collectus, ex qua Cassia Caryophyllata, ubi dubitat auctor, quum prior multo ſit craſſior cortice *Caſſiæ Caryophyllatæ* quod & ego in medio relinquo, quum *Rumphius* hujus nullam faciat mentionem. Cæterum *Caſſiæ Caryophyllatæ* ſynonyma & deſcriptio, ejusque virtutes occurrunt in *S. Dale Pharm.* in *4to. pag.* 323. ut in *Cl. Paul. Herman. mater. med. part.* 1. *Cap.* 2. &c.

AANMERKINGE.

Deze boom komt het naaſt aan de *Caneel* en *Laurier-boom*, en diergelyke, doch verſchilt daar van door het misgewas van de ſwellende vrucht, anderzins zyn de bloemen, bladen, en ook de ganſche gedaante aan de voornoemde zeer gelyk, waarom ik ze ook genaamt heb *Laurus* of *Lauwrier* met een miswaſſende en ſwellende vrucht, en met een Nagel-en ſpeceryachtige ſchorſſe.

Deze ſchorſſe wort verder beſchreven in *Valent. Ind. Litterat.* XXIV. *Brief. p.* 50. en de volgende, als mede in de *Ephemer. Germ. Acad. natur. curioſ. dec.* 2. *ann.* 3. *pag.* 53. en onder den naam van *Coelit-lawan-boom* by *Valent.* in de beſchryving van *Amboina p.* 210. *No.* XXXVII.

In *Valent. hiſtor. ſimpl. reform. pag.* 172. wert gevraagt, of deze baſt dezelfde is, en uit een en dezelfde boom vergadert wert, waar van de Cassia Caryophyllata komt, waar aan de Schryver twyffelt, om dat de Culitlawan dikker is dan die van de *Caſſia Caryophyllata*, het geen ik onbeſliſt laate, wyl *Rumphius* hier van niets melt. Verders zyn de benamingen, Schryvers, en de kragten van de *Caſſia Caryophyllata* te vinden by *Sam. Dale* in zyn *Pharmac.* in *4to pag.* 323. als mede in de *Mater. Medic.* van de vermaarde *Paul. Herman. eerſte deel, Capittel* 2. &c.

CAPUT VIGESIMUM TERTIUM.

Sindoc.

IN *Borneo* & *Java* alius occurrit cortex *Sindoc* vocatus, quem vulgus cum *Culitlawan* confundit: Sed puto diverſum eſſe corticem ex diverſa arbore, licet arboris formam nemo mihi indicare potuerit. Atque hic cortex maxime a *Culitlawan* differt; eſt enim ſolidior, durior, & magis fuſcus, externe glaber, & quaſi raſpatus. Sapor primo quidem accedit ad Culitlawan, ſed dein amarities ſubſequitur cum adſtrictione, quæ tanta in Culitlawan non occurrit, nec in *Sindoc* detegitur mucoſum illud, quod in Culitlawan latet.

Nomen. Nullo alio hactenus nomine niſi *Sindoc* innotuit.

Locus. Creſcit in *Borneo*, circa *Succadanam*, & in *Sumatra* circa *Palimbang.*

Uſus. Uſurpatur contra vermes abdominis, item ad ictus & morſus venenatorum animalium, prius autem vulnera ſunt irritanda & pungenda duris Tamaryni filis, ut ater exſtillet ſanguis, ac dein contritus *Sindoc* his inponendus eſt, porro tam interne quam externe uſurpatur inſtar *Culit-lawan.*

OBSERVATIO.

Sindoc a *Valent.* in *Amboinæ deſcript. p.* 217. quoque commemoratur & deſcribitur.

XXIII. HOOFTSTUK.

Sindoc.

OP Borneo, *en* Java, *valt nog een ander baſt*, Sindoc *genaamt, die de gemeene man met* Culitlawan *confundeert: Maar ik oordeele dat het een verſcheide baſt, en van een byzonderen boom is, hoewel my de gedaante des booms tot nog toe niemant heeft konnen beduiden: En zekerlyk deze baſt verſchilt ook merkelyk van de Culitlawan; Want hy is dichter, bruinder, en vaſter, van buiten effen, en als geſchaaft. De ſmaak trekt in 't eerſt wel klaarlyk na Culitlawan, maar men wert daar op ſtraks een bitterheit gewaar, met een adſtrictie, dewelke zo groot in geen Culitlawan gevonden wert, en in de* Sindoc *vint men ook de ſlymerigheit niet, die in de Culit-lawan is.*

Naam. *Hy is tot nog toe met geen ander naam, dan* Sindoc *bekend.*

Plaats. *Hy valt op* Borneo, *omtrent* Succadana, *en op* Sumatra, *omtrent* Palimbang.

Gebruik. *Hy wert gebruikt tegens de wormen des buiks, als mede tegens de ſteeken, en beeten van venynige gediertens, doch men moet de wonden eerſt ſtooken of prikkelen, met de harde draaden van Tameryn, op dat het ſwarte bloet daar uitloope, en dan de gevreeven Sindoc daar op leggen: voor het overige hy wert meeſt zo inwendig als uitwendig gebruikt, als de* Culit-lawan.

AANMERKINGE.

De *Sindoc* wert by *Valent.* in de *Beſchryving* van *Amboina p.* 217. vermelt en beſchreven.